

Dues mirades

Plebiscit o no

JOSEP MARIA **Fonalleras**

Pablo Iglesias ha proclamat que «ningú no pot dir als ciutadans de Catalunya el caràcter que tenen les eleccions, perquè els catalans tenen dret a votar en llibertat». L'argument – de tan esquemàtic – es desfà just en el moment de pronunciar-lo. És cert que les eleccions autonòmiques serveixen exclusivament per triar un parlament regional amb unes atribucions determinades en un context legal determinat. Dir que seran «plebiscitàries», però, no va en contra ni de la legalitat ni de la legitimitat dels comicis. És una opció ideològica, inclosa en el programa dels partits que la defensin –anunciar que els resultats es llegiran en clau plebiscitària– tan respectable i tan democràtica com proclamar, qui així ho consideri, que

s'implantarà una dieta vegana en els menjadors escolars o que es prohibiran els fränkfurts amb mostassa.

Si el ciutadà creu majoritàriament en el que diuen i vota pel plebiscit, les eleccions tindran aquest caràcter, que no haurà estat imposat *avant la lettre* sinó que haurà emergit com a conseqüència del resultat de les urnes. És justament perquè es pot votar en llibertat, a diferència del que afirma **Iglesias**, que les eleccions podran ser vistes com un plebiscit, encara que ell digui que no, perquè també tindrà la llibertat de presentar un programa que vagi en contra del plebiscit. La democràcia és així de senzilla. Es tracta de comptar, no pas d'ordir la trama de la demagogia. ≡

Fragilitat

EMMA **Riverola**

«**E**stem acabant d'arrodonir el cercle de negació de l'emoció i convertint emocions normals en malaltia: la tristesa la convertim en depressió, la por en angoixa, la timidesa en fòbia social...». Aquestes paraules de **José Luis Marín**, president de la Societat Espanyola de Medicina Psicosomàtica i Psicoteràpia, sobre l'alarmant augment del consum d'antidepressius i sedants constitueixen un important far en la foscor a la qual han sigut relegades les emocions no desitjades. La cara de la tristesa no suma seguidors a les xarxes socials ni acapara els missatges publicitaris. No forma part de les aspiracions col·lectives ni s'ajusta a la imatge de fermesa que la societat ha decidit

erigir en ideal. Hem expulsat de la normalitat tot allò que no s'ajusta a la idíl·lica imatge d'éssers joves, atractius, forts i sempre somrients. Com si el dolor, l'angoixa o la por fossin plagues que ens devaluïn. L'estigma dels febles. La màcula dels pobres.

Així, quan la realitat topa amb l'ideal inabastable, simplement ens sentim incapaços de suportar el seu pes. No solament per la pesada càrrega del dolor, sinó per la constatació que la fragilitat no és ben rebuda. Ni en el món laboral, ni tampoc en les relacions socials. Preferim fugir de les flaqueses humanes, com si tinguéssim por que s'encomanessin. Sense voler entendre que únicament comprendre-les ens farà més forts. ≡

Petit observatori

JOSEP MARIA **Espinàs**

¿Quant és realment «una estona»?

Em va agradar l'article publicat a *Time Out* firmat per **Aina Clotet**. El títol era molt incitant: «¿Quant dura una estona?». Tinc una tendència instintiva a explorar què hi ha al darrere d'una paraula. I **Clotet** formula, d'entrada, un desafiament tan aparentment fàcil com realment difícil. He volgut saber què era, per als diccionaris, «una estona», amb l'esperança de trobar que m'ho explicarien amb la precisió dels diccionaris o dels lingüistes.

Im'he quedat insatisfet després de la consulta. Tots els diccionaris m'han dit el mateix: una estona és «l'espai de temps d'alguna durada». No sé si es pot anar gaire més enllà d'«alguna». Els lingüistes no poden ser tan taxatius definint *estona*. L'explicació que ens ofereixen és «un espai mínim de temps, més o menys curt o llarg».

Sabem perfectament què és un quilòmetre o una hora, però una estona no té durada concreta. Fins i tot m'he trobat, quan he telefonat per parlar amb algú, que la telefonista que m'ha atès m'ha dit,

El mesurament de l'espai és molt més seriós i fiable que el del temps

amablement, que hauré d'esperar «una estoneta». ¿Quan temps deu ser «una estoneta»? I més sovint, encara, m'han dit que esperi «un momentet». ¿Quants segons equivalen a un momentet? Més d'una vegada he comprovat que aquell momentet equivalia a quatre minuts llargs.

L'espai, germà del temps, és molt més seriós. La prova és que difícilment admet ser tractat amb diminutius. Diem «estoneta», però no és habitual parlar de «distancieta» ni de «quilometrets». En castellà passa el mateix: a partir de *rato* es pot dir *ratito*, però no *ratazo*. En fi, *estona* és una paraula bonica. I en moltes ocasions de la vida una dosi d'ambigüitat és benvinguda. «Passejarem una estoneta». No s'estableix cap compromís. En la imprecisió pot haver-hi un punt de saviesa, i sovint tindrà.

El que no m'agrada –encara que figura en el diccionari– és la paraula *estonada*. M'he sorprès. ¿Vol dir un diàleg agressiu que acaba amb una bastonada? ≡

El catolicisme i l'educació

Torna el catecisme a les aules

La consideració d'avaluable de l'assignatura de Religió contravé els preceptes constitucionals

JOAN **Ridao**

El nou currículum de Religió per a primària i secundària aprovat pel Ministeri d'Educació i elaborat com sempre per la Conferència Episcopal, en virtut dels Acords amb la Santa Seu de 1979, ens retorna a la situació imperant fa més de dues dècades. De nou, els estudiants d'aquesta assignatura seran avaluats, i els serà tinguda en compte per obtenir beques la comprensió de l'origen diví del cosmos producte d'un «acte d'amor» o d'un «regal de Déu a l'home», per exemple. Es tracta doncs que, per superar amb èxit la matèria, els alumnes assumeixin postures creacionistes que desafien el Big Bang o els postulats evolucionistes de **Darwin**. No en va, en el seu afany catequètic, les referències curriculars a **Galileu** o a **Miquel Servet** no constitueixen cap intent de reconèixer els tràgics errors anticientífics de l'Església, sinó més aviat de relativitzar-los.

EN PRIMER LLOC he de dir que estimo que el problema no és nou, ni apareix amb el ministre **Wert** o amb els favors tornats per **Rajoy** a la jerarquia catòlica, tan necessitat com està del seu suport polític i electoral. El problema és més profund i fa anys que s'arrossega: l'existència mateixa d'una as-

signatura, avaluable o no, organitzada pels bisbes catòlics i pagada per l'Estat en el sí d'un Estat aconfessional, com a resultat d'un arcà tributari de les servituds de la Transició i del paper hegemònic durant segles de l'Església catòlica.

En efecte, els Acords amb la Santa Seu de 1979, els mateixos que ara els socialistes s'apressen a denunciar fins i tot per inconstitucionals, però que durant anys van aplicar gustosament, van substituir el cèlebre Concordat de 1953 i pretenen, sense dissimular, l'equiparació de la religió amb la resta d'assignatures avaluable, a més de preveure que els professors siguin designats entre els que proposa el Bisbat i que el contingut de l'assignatura, els llibres i els materials siguin els proposats per la jerarquia eclesial.

La solució doncs, al meu entendre, no passa per fer cas omís als acords amb la Santa Seu, com han proposat alguns pedagogs o juristes. No oblidem que es tracta d'un ensenyament confessional que intenta fer proselitisme, això és, adoctrinar, no pas ensenyar, com demostra el fet que s'hagi recuperat el caràcter avaluable de la matèria. Aquesta no és la forma més adequada precisament per fer efectiu el principi d'aconfessionalitat de l'Estat proclamat per l'article 16 de la Constitució (CE). Aquest procla-

FRANCINA CORTÉS

ma que cap confessió no ha de tenir caràcter estatal, és a dir, que l'Estat és neutral pel que fa a les religions, al marge que hi afegeixi que els poders públics han de cooperar amb l'Església catòlica i la resta de confessions. I això ha de fer-se sense vulnerar la llibertat religiosa i sense abandonar la neutralitat que se'n deriva, perquè aquest dret –com tots– té límits.

A MÉS, una cosa és que l'article 27.3 de la mateixa Carta Magna reconegui als pares el dret que els seus fills rebien la formació religiosa i moral que estigui d'acord amb les seves conviccions, i una altra ben distinta és que no es doni un tractament del fet religiós des d'una perspectiva multidisciplinària i científica. Així doncs, seria pertinent una educació religiosa no confessional dins del currículum, en forma

d'història de totes les religions, per exemple. Però en cap cas l'actual caràcter confessional de l'assignatura de religió, per ser contrari al mencionat caràcter aconfessional de l'Estat.

Per altra banda, el fet que es tracti de manera distinta les religions diferents de la catòlica vulnera no només el principi d'igualtat (art. 14 CE), que prohibeix qualsevol discriminació per raó de religió, sinó també el dret a la llibertat religiosa (art. 16 CE). Així ho fa la LOMCE i el controvertit currículum quan fa desaparèixer la resta de credos del temari, fins i tot la simple menció al judaisme o a l'Islam que apareixia en el vell currículum de tercer. Per contra, la llibertat religiosa ha de concretar-se en la neutralitat de l'Estat, segons el mateix Tribunal Constitucional (STC 340/1993, entre d'altres). I inclou l'ensenyament imparcial als centres públics i l'elecció de centre escolar, quan aquest no sigui públic (ITC 382/1996). Certament, la Constitució només esmenta la religió catòlica. Però d'aquí no es pot deduir avui en dia un tractament asimètric amb relació a les altres religions. Tornant al TC, oracle de **Wert** i els seus: «No és possible establir cap mena de discriminació o de tracte jurídic divers dels ciutadans en funció de les seves ideologies o les seves creences i ha d'existir un gaudi igual de la llibertat religiosa per part de tots els ciutadans.» (STC 24/1982, de 13 de maig, FJ 1). Més clar, l'aigua. ≡

Professor titular de Dret Constitucional.